

Civilutskottets betänkande

1982/83: 19

om fastighetsbeteckningsreformen

Motionerna

Utskottet har i detta sammanhang behandlat motionerna 1982/83:

1064 av Rune Rydén m. fl. (m) vari anhålles att riksdagen hos regeringen hemställer

1. att beteckningsreformens genomförande enligt nuvarande riktlinjer omedelbart avbryts,

2. att en skyndsam översyn görs av riktlinjerna för beteckningsreformen för att uppnå förenklingar och besparingar,

2095 av Lennart Brunander m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen beslutar slopa pågående fastighetsbeteckningsreform och att jordregistersocknar och stadsregisterområden bibehålls i enlighet med lantmäteriverkets alternativ 3.

Överväganden inom regeringen, m. m.

I budgetpropositionen bilaga 13 (s. 110 ff.) redogör bostadsministern för bl. a. tidigare beslut om fastighetsbeteckningsreformen, dess bakgrund och regler, lantmäteriverkets utredningar i ämnet år 1981 och remissbehandlingen därav. Han anför (s. 117) att han, på där angivna skäl, inte är beredd att föreslå några ändrade regler för fastighetsbeteckningsreformen.

Utskottet

Motion 1064 (m) utmynnar i förslaget att beteckningsreformens genomförande enligt nuvarande riktlinjer omedelbart avbryts och att en skyndsam översyn görs av riktlinjerna för reformen för att uppnå förenklingar och besparingar. Förslaget i motion 2095 (c) torde avse att pågående beteckningsreform slopas och ersätts av en reform där socknar och stadsregisterområden utgör registerområden i enlighet med vad Svenska kommunförbundet förordat och som bl. a. innebär att möjlighet ges att bibehålla kommun som registerområde där kommunal fastighetsregistermyndighet har hela kommunen som registerområde.

Förslaget i (m)-motionen innebär att den år 1974 (CU 1974:30) beslutade beteckningsreformen omedelbart avbryts utan att några nya riktlinjer läggs fast. Detta skulle i sak innebära att inte endast beteckningsreformen utan även hela registerreformens genomförande skulle hindras. Utskottet anser sig inte kunna biträda en sådan utveckling.

Det i (c)-motionen framförda förslaget syftar i huvudsak till att man skall bibehålla tidigare beteckningssystem i jord- och stadsregistren så att socknar och stadsregisterområden utgör registerområden i stället för kommun. I områden där reformen är genomförd skulle det i princip ske en återgång till detta tidigare system. Fastighetsdatasystemet är efter beteckningsreformen infört i Uppsala och Gävleborgs län samt i delar av Stockholms och Malmöhus län medan arbete under nästa budgetår kommer att pågå i Södermanlands och i Malmöhus län, i Göteborgs och Bohus län samt i Skaraborgs län. Vid utgången av budgetåret 1986/87 beräknas reformen, enligt geografiska riktlinjer som godtagits av den tidigare regeringen, vara helt genomförd även i Stockholms, Södermanlands, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus samt Skaraborgs län och delvis genomförd i Älvsborgs län och eventuellt i Örebro län.

Utskottet ansluter sig till bostadsministrarnas uppfattning att lantmäteriverkets utredningar och remissbehandlingen därav har visat att beteckningsreformen i sin nuvarande form är i stort sett rationell. Utskottet anser att nackdelarna med ett i (c)-motionen föreslaget beslut klart överväger de fördelar som utifrån vissa utgångspunkter kan anses ligga däri. Avgörande vikt har därvid inte lagts vid de direkta kostnaderna för en nödvändig ombyggnad av datasystemet. Hänsyn måste också tas till de skilda – inte endast statliga – register på andra områden som byggts upp utifrån nu gällande principer. Enhetligheten i ovannämnda system har därför ett stort värde för många avnämare. Utskottet vill också – som tidigare – stryka under att bevarande av sockentraditionen inte i allt kan och bör bygga på registerbeteckningarna samt att den eljest levande namntraditionen har väsentlig betydelse. Motionen avstyrks därför.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionerna 1982/83:1064 och 2095.

Stockholm den 17 mars 1983

På civilutskottets vägnar

KJELL A. MATSSON

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Thure Jadestig (s), Magnus Persson (s), Bertil Danielsson (m), Per Olof Håkansson (s), Lennart Nilsson (s), Margareta Gard (m), Tore Claeson (vpk), Margareta Palmqvist (s), Rune Evensson (s), Agne Hansson (c), Jan-Eric Virgin (m) och Olle Grahm (fp).

Reservation

Bertil Danielsson (m), Margareta Gard (m), Agne Hansson (c) och Jan-Eric Virgin (m) anser att

dels den del av utskottets betänkande som på s. 1 börjar "Förslaget i" och på s. 2 slutar "avstyrks därför" bort lyda:

De båda motionerna har som gemensam utgångspunkt att genomförandet av 1974 års beslut om en beteckningsreform med kommunerna som registerområden (CU 1974:30) snarast bör avbrytas. Utskottet ansluter sig till denna ståndpunkt, som inte innebär att arbetet på en datorisering skall upphöra.

I områden där beteckningsreformen inte fått genomslag i ett nytt fastighetsregister bör arbetet fortsätta utifrån de regler som förordats av Svenska kommunförbundet och i stort innebär att nuvarande beteckningssystem i jord- och stadsregistren behålls. Socken och stad skall utgöra registerområden. Kommuner som så önskar skall få reformera stadsägo- beteckningarna.

I redan beteckningsändrade områden bör en återgång ske till socken och stad som registerområden, varvid tillkomna dubbelnamn bör lösas upp.

Där kommunal fastighetsregistermyndighet har hela kommunen som verksamhetsområde bör, om kommunen så önskar, kommunens hela område utgöra registerområde.

Preciseringen av de områden där det här förordade beteckningssystemet skall gälla liksom närmare regler för åtgärder i redan beteckningsändrade områden skall efter en skyndsam översyn ankomma på regeringen utifrån huvudprincipen att de kommunala synpunkterna i första hand skall vara vägledande.

dels att utskottet bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1982/83:1064 och 2095 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Civilutskottets betänkande

1982/83:20

om lantmäteri- och kartväsendet (prop. 1982/83:100 bil. 13)

1 Propositionen

Regeringen har i proposition 1982/83:100 bilaga 13 (bostadsdepartementet) under litt. D 1–5 (s. 106–122) föreslagit riksdagen att under elffte huvudtiteln för budgetåret 1983/84 anvisa

1. till Lantmäteriet ett förslagsanslag av 1 000 kr.
2. till Lantmäteriet: Plangenomförande ett förslagsanslag av 37 335 000 kr.,
3. till Lantmäteriet: Landskapsinformation ett reservationsanslag av 93 031 000 kr.,
4. till Lantmäteriet: Försvarsberedskap ett reservationsanslag av 2 652 000 kr.,
5. till Lantmäteriet: Utrustning ett reservationsanslag av 3 500 000 kr.

2 Motionerna

Utskottet har i detta sammanhang behandlat motionerna 1982/83:

348 av Martin Olsson (c) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att så snart det är praktiskt möjligt inrätta en kartkonserveringscentral lokaliserad till Ånge.

831 av John Johnsson m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär att en översyn av lantmäteriverkets system för nyttjanderättsavgifter ses över i enlighet med vad som anförts i motionen.

3 Uppgifter i anslutning till motionerna

3.1 Kartkonservering

En av lantmäteriverket (LMV) tillsatt arbetsgrupp med uppgift att kartlägga lämpliga arbetsuppgifter inom lantmäteriets och länsstyrelsernas kartlagning och kartkonservering avgav år 1981 rapporten *Lagning av arkivkartor – Förslag till organisation*. I rapporten föreslogs att en för riket gemensam kartkonserveringscentral skulle byggas upp och att nuvarande resurser vid lantmäterienheterna skulle förstärkas för den enklare lagningen. I första hand föreslogs centralen lokaliserad till Ånge.

Med utgångspunkt i rapporten föreslogs i en motion (c) under föregående riksmöte dels att riksdagen hos regeringen skulle begära initiativ för att tillgodose behovet av kartkonservering, dels att Ånge skulle bli lokaliseringsort för verksamheten. Civilutskottet anförde (CU 1981/82:21 s. 5) med

anledning härav att det var angeläget att åtgärder snarast vidtogs av regeringen för att skapa de organisatoriska förutsättningarna för en sådan verksamhet inom lantmäteriets ram. Vad utskottet anfört gav riksdagen som sin mening regeringen till känna.

I en till arbetsmarknadsutskottet (AU 1981/82:23) hänvisad motion (s) föreslogs – även här med utgångspunkt i den ovan nämnda rapporten – att kartkonserveringscentralen skulle inrättas med lokaliseringsspolitiska medel. Detta förslag avvisades av riksdagen.

Med anledning av riksdagens tillkännagivande anför bostadsministern i årets budgetproposition (bil. 13 s. 117) att frågan om en central för kartlagning har beretts i regeringskansliet och att de organisatoriska förutsättningarna för verksamheten är förhållandevis lätta att skapa. Mot bakgrund av budgetläget kan dock bostadsministern inte förorda att medel nu beräknas för att inrätta den föreslagna kartlaggningscentralen.

I ett svar den 13 januari 1983 (prot. 1982/83:59 s. 51) på en fråga om regeringen överväger inrättande av en kartkonserveringscentral med lokalisering till Ånge framhåller bostadsministern att regeringen självfallet övervägt frågan i enlighet med vad riksdagen uttalat. Han anför därefter – i överensstämmelse med vad som redovisas i budgetpropositionen – att mot bakgrund av det ekonomiska läget kan medel inte nu beräknas för verksamheten.

3.2 Nyttjanderättsavgifter för kartor

Vid användningen av det allmänna kartmaterialet för följdprodukter av olika slag utgår en nyttjanderättsavgift som skall ge ett bidrag till finansieringen av den allmänna kartläggningen. En motsvarande avgift tas också ut av lantmäteriverket i priset på de allmänna kartorna.

Avgifterna för att använda kartor för s. k. följdproduktion är fastställda i förordningen (1980:754) om upplåtande av det allmänna kartmaterialet för följdproduktion m. m. Huvudprinciperna för beräkning av avgifterna bygger på hur mycket av det allmänna kartmaterialet som används (yt- och innehållsmässigt), på vilken upplaga som framställs och i vissa fall på dess användning. Den närmare tillämpningen bl. a. av vissa former av rabatt ankommer på lantmäteriverket.

För kartmaterial som används i utbildning (i grund-, gymnasie- eller högskolan) tillämpas enligt förordningen en rabatt om 80 % på de grundläggande avgifterna. Härtill kan i vissa fall också lämnas andra rabatter.

För kartmaterial som används för vandringsledskartor finns ingen föreskrift om någon generell rabatt.

För följdprodukter som är avsedda för försäljning gäller regler om s. k. förlagsprodukter. Avgiften skall då vara mellan 5 och 30 % av det s. k. förlagspriset. Avgiften betalas antingen som ett engångsbelopp eller genom

årlig avräkning i takt med försäljningen.

Om kartor skall framställas för *avgiftsfri utdelning* gäller regler för s. k. tillfälliga följdprodukter. Avgiften är härvid 13 öre per använd cm² av den topografiska kartan. Avgiften blir lägre om kartinnehållet är förenklat. En mängdrabatt om högst 30 % kan dessutom tillämpas.

I de fall följdprodukter skall framställas i mycket stora upplagor innebär emellertid de nuvarande reglerna att totalbeloppet för nyttjanderätten blir så högt att det närmar sig produktionskostnaden för kartan, eller åtminstone den kostnad som uppstår för att rita av tillämpliga delar av kartinnehållet.

En översyn av nyttjanderättsavgifterna pågår inom lantmäteriverket mot bakgrund av de erfarenheter som gjorts sedan de nya reglerna trädde i kraft den 1 november 1980. Verket avser också att till bostadsdepartementet lämna förslag om ändringar av förordningen i vissa avseenden. Åtminstone delvis torde resultatet av översynen komma att behandlas i samband med att lantmäteriets långsiktiga kartplan bereds.

4 Utskottet

4.1 Kartkonservering

I motion 348 (c) framhålls att inrättandet av en kartkonserveringscentral lokaliserad till Ånge bör ligga helt i linje med samhällets allmänna strävanden och mot bakgrund av sysselsättningssituationen vara särskilt motiverad. Enligt motionären bör därför riksdagen – eftersom något regeringsinitiativ ej föreligger – uttala vikten av att åtgärder vidtas för att så snart som möjligt genomföra förslagen från lantmäteriverkets arbetsgrupp i enlighet med fjolårets riksdagsuttalande.

Civilutskottet påtalade, som framgår av framställningen ovan, redan under föregående riksmöte angelägenheten av att skapa de organisatoriska förutsättningarna för en centraliserad kartkonservering inom lantmäteriets ram. De skäl som anfördes härför – kartornas betydelse vid fastighetsrättsliga bedömningar samt deras kulturhistoriska värde – äger fortsatt giltighet. Om inte åtgärder vidtas inom en snar framtid riskerar värdefulla dokument att bli förstörda. Regeringen bör därför så snart som möjligt skapa förutsättningar för att inrätta en kartkonserveringscentral. I sammanhanget får också en bedömning av lämplig lokaliseringsort för verksamheten göras. Vad utskottet anför bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4.2 Nyttjanderättsavgifter för kartor

I motion 831 (s) framhålls att det avgiftssystem som i dag tillämpas för användning av allmänna kartor för följdproduktion är så utformat att det i vissa fall blir billigare att rita av det allmänna kartverket och därigenom undvika nyttjanderättsavgift. Enligt motionärerna leder detta såväl till ett

onödigt inkomstbortfall för lantmäteriverket som att följdproduktionen får en sämre kvalitet. Mot bakgrund härav föreslås därför att systemet med nyttjanderättsavgifter ses över.

Utformningen av det nuvarande avgiftssystemet medför att det vid större upplagor kan ställa sig billigare att rita av de allmänna kartorna i stället för att använda sig av dem direkt. Detta betyder att nyttjanderättsavgifterna i vissa fall motverkar sitt eget syfte – att användarna skall delta i finansieringen av den allmänna kartläggningen. Mot bl. a. denna bakgrund synes överväganden avseende avgiftssystemets utformning i vissa delar vara motiverade. Det får förutsättas att dessa överväganden görs i anslutning till pågående översyn inom lantmäteriverket och därpå följande beredning i bostadsdepartementet. Motion 831 (s) avstyrks med hänvisning härtill.

4.3 Anslag m. m.

Vad i propositionen anförts om anslag till lantmäteriverksamheten m. m. har inte givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

4.4 Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *kartkonservering* att riksdagen med anledning av motion 1982/83:348 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,
2. beträffande *nyttjanderättsavgifter för kartor* att riksdagen avslår motion 1982/83:831,
3. beträffande *anslag* att riksdagen för budgetåret 1983/84 under elfte huvudtiteln anvisar
 - a) till *Lantmäteriet* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
 - b) till *Lantmäteriet: Plangenomförande* ett förslagsanslag av 37 335 000 kr.,
 - c) till *Lantmäteriet: Landskapsinformation* ett reservationsanslag av 93 031 000 kr.,
 - d) till *Lantmäteriet: Försvarsberedskap* ett reservationsanslag av 2 652 000 kr.,
 - e) till *Lantmäteriet: Utrustning* ett reservationsanslag av 3 500 000 kr.

Stockholm den 17 mars 1983

På civilutskottets vägnar
KJELL A. MATTSSON

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Thure Jadestig (s), Magnus Persson (s), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambraeus (c), Per Olof Håkansson (s), Lennart Nilsson (s), Margareta Gard (m), Tore Claeson (vpk), Margareta Palmqvist (s), Rune Evensson (s), Jan-Eric Virgin (m) och Olle Grahn (fp).

Civilutskottets betänkande

1982/83:21

om anslag till centralnämnden för fastighetsdata (prop. 1982/83:100 bil. 4 delvis)

Utskottet tillstyrker regeringens i proposition 1982/83:100 bilaga 4 (justitiedepartementet) under G 3 (s. 110–111) framförda förslag och hemställer

att riksdagen till *Centralnämnden för fastighetsdata* för budgetåret 1983/84 under andra huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 34 830 000 kr.

Stockholm den 17 mars 1983

På civilutskottets vägnar

KJELL A. MATTSSON

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Oskar Lindkvist (s), Rolf Dahlberg (m), Thure Jadestig (s), Magnus Persson (s), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambræus (c), Per Olof Håkansson (s), Lennart Nilsson (s), Margareta Gard (m), Tore Claeson (vpk), Margareta Palmqvist (s), Rune Evensson (s), Jan-Eric Virgin (m) och Olle Grahn (fp).

